

25.1.2018

Oikeusministeriö
PL 25
0023 VALTIONEUVOSTO

Viite: Lausuntopyyntö, luonnos valtioneuvoston asetukseksi eräistä vesialueelle sijoitettavista johdoista (OM081:00/2017)

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto

Taustaa

Käyttöoikeussäätelyn uudistamisen yhteydessä vesilain luvanvaraisuutta koskevaa säätelyä on tarkistettu siten, että johdon tekeminen valtavyöhykkeen alitse ei enää kaikissa tilanteissa edellytä vesilain mukaista lupaa, vaan hankkeen luvanvaraisuus määräytyisi hankkeen vaikutusten perusteella. Samalla lakiin lisättiin uusi 2 luvun 5 a §, jonka nojalla hankkeesta vastaavalla on oikeus sijoittaa asetuksessa tarkoitettu johto toisenkin alueelle. Uudistuksen yhteydessä otettiin käyttöön ilmoitusmenettely, jonka mukaan vesilain 2 luvun 5 a §:ssä tarkoitettu hankkeesta on tehtävä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee joen tai puron alitse tehtävää johtoa.

Lausunto

Etelä-Pohjanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) pitää esitettyä vesilain säätelyä koskevaa uudistusta hyvänä ja tarpeellisena. Uudistus keventää vesilain mukaisten lupasioiden käsittelyä aluehallintovirastossa, kun ehdotetut alitushankkeet siirtyvät ennakkovalvonnan mukaiseen ilmoitusmenettelyyn. Hankkeita koskevat lupamääräykset ovat usein olleet hyvin samankaltaisia, vakiintuneita ja ennakoitavissa. Tyypillisesti hankkeet ovat usein olleet myös ympäristövaikutuksiltaan vähäisiä tai tilapäisesti haitallisia vaikutuksia aiheuttavia.

Uusi menettely tulee todennäköisesti nopeuttamaan sekä viranomaisen toimintaa että hankkeen toteutumista. Alkuun saattaa olla haasteita, jotka voivat heijastua erilaisina käytäntöinä ja tulkintoina, kun valvontaviranomainen arvioi mahdollisen vesilain mukaisen luvan tarpeen hankkeen aiheuttamien vaikutusten perusteella. Toisaalta ELY-keskuksen lausunnoissa on aiemmin pureuduttu nimenomaan

hankkeen aiheuttamien ympäristövaikutusten ehkäisemiseen tai vähentämiseen. Mikäli ELY-keskuksen tiedossa ei ole ollut hanketta estäviä, sitä rajoittavia tai sen toteuttamiseksi huomioon otettavia seikkoja, on lausunnoissa yleensä lyhyesti todettu, että hanke voidaan toteuttaa suunnitellusti. Mikäli hakemukset ovat olleet puutteellisia, lausunnossa on todettu milto osin hakemuksia olisi täydennettävä. ELY-keskus on tarvittaessa lausunut asiasta uudelleen. Lausuntomenettely on näiltä osin ollut joissakin tapauksissa hidas.

Asetuksen määräykset ilmoituksessa esitettävistä tiedoista ovat pääosin riittävät. Yleisten velvollisuuksien lisäksi johdon sijoituspaikan valinta ja hankkeen toteuttamistapa korostuvat. Ilmoitusta käsiteltäessä voidaan tarvittaessa pyytää hanketta vastaavaa täydentämään ilmoitusta, vaikka siitä ei menettelyohjeissa olekaan mainintaa. Erikseen ei ole ohjeistusta myöskään siitä, miten ilmoitukseen vastataan tai voidaanko hankkeen toteuttamiselle antaa reunaehtoja, jos lupaa ei vaadita.

ELY-keskus toteaa, että joen tai puron pohjaolosuhteiden tunteminen vaikuttaa olennaisesti alituksen toteuttamistapaan. Tieto hankkeen toteuttamistavasta on tarpeen sen arvioimiseksi, voidaanko hanke toteuttaa kyseisellä paikalla ilmoituksen mukaisesti. Tähän saakka lausunnolla olleissa lupahakemuksissa yleistyneenä toteuttamistapana on ollut suuntaporaaminen, mitä voidaan vaikutusten kannalta pitää hyvänä ratkaisuna. Luvan saannin jälkeen on kuitenkin usein ollut tilanteita, joissa hankkeesta vastaava on pyytänyt ELY-keskuksen kannanottoa siitä, voidaanko hanke toteuttaa sittenkin kaivamalla taikka pohjaan painottamalla tai voidaanko alituspaikkaa jopa siirtää. Syynä tähän on useimmiten ollut se, että maaperä on suunnitellussa alituskohdassa ollut kallioista eikä hanketta ole voitu toteuttaa hakemuksen ja siitä annetun päätöksen mukaisesti. ELY-keskus on tällaisissa tilanteissa voinut todeta, että muutos on käsiteltävä lupa-asiana. Tästä syystä olosuhteiden selvittäminen ennakkoon ilmoitusmenettelyssä on tärkeää.

Hankkeesta vastaavan on entistä enemmän oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista ja järjestettävä toimintansa siten, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Erityisesti tämä korostuu, jos hankkeen vaikutusalueella on esimerkiksi luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppisiä tai metsälain mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, pienvesiä tai lähteitä. Puron luonnontilaisuuden vaarantuminen on yksi vesilain 3 luvun 2 §:n nojalla luvanvaraisuuden synnyttävä tekijä, joka ilmoituksen vastaanottajan on tarkistettava annettujen tietojen pohjalta.

Asetuksen 3 §:ssä ei ole erikseen todettu johdon sijoittamisen teknisistä vaatimuksista. Kun ilmoitusvelvollisuus koskee kuitenkin tyypiltään erilaisia johtoja, voi luvantarpeen arviointiin vaikuttaa oleellisestikin myös sen tekniset tiedot. Esimerkiksi viemäriputkien alituksissa saattaa ympäristöriski olla suurin siinä vaiheessa, mikäli putki ei olekaan tiivis.

Säädösehdotuksen mukaan viemäri tiiveys on testattava asennuksen päätyttyä. ELY-keskus on lausunnoissaan edellyttänyt, että erityisesti pohjavesialueilla, mutta myös muilla herkillä alueilla viemäriputkien vesistöalitukset tulisi sijoittaa aina suojaputkeen, jotta mahdolliset riskit vuototilanteissa voitaisiin ehkäistä ennakolta. ELY-keskus ehdottaa, että suojaputkeen sijoittaminen olisi vaihtoehtona säännölliselle tarkistamiselle silloin, kun se edellä mainituin syin on perusteltua.

Lopuksi ELY-keskus toteaa, että ilmoituksen voimassaoloajasta ei ole erikseen säädetty. ELY-keskus pitääkin suunniteltua hankkeen toteuttamisaikataulun esittämistä tärkeänä. Ilmoituksen johdosta voi useimmiten olla tarpeen myös ilmoittaa, mihin mennessä toimenpiteet tulee olla suoritettu.

ELY-keskus toteaa vielä, että yhtenäiset lomakkeet ja ohjeet ovat jatkossa tarpeen yhtenäistämään ja jäsentämään ilmoitusmenettelyä valtakunnallisesti. Esimerkiksi ruoppausilmoituslomakkeita on tarjolla useita erilaisia ja niiden ilmoitusten sisältö poikkeaa jonkin verran alueittain.

Ympäristönsuojelupäällikkö

Päivi Kentala

Ryhmäpäällikkö

Anne Polso

Tämä asiakirja KEHA/445/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/445/2018 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kentala Päivi 26.01.2018 11:08

Esittelijä Polso Anne 26.01.2018 10:55